

SUNIY INTELEKTNING HAYOTIMIZDAGI O'RNI

Abdullayeva Nargiza Abdufattayevna

Chust 2-son politexnikumi Informatika va axborot texnologiyasi Katta o'qituvchisi

Annotatsiya: *Ushbu maqolada sun'iy intellekt (SI) texnologiyalarining zamonaviy jamiyat hayotidagi o'rni, imkoniyatlari va qo'llanish sohalari tahlil qilinadi. So'nggi yillarda SI tibbiyot, ta'lim, sanoat, transport, moliya, xavfsizlik va kundalik turmush jarayonlarida keng qo'llanilmoqda. Sun'iy intellekt inson faoliyatini optimallashtirish, murakkab vazifalarni avtomatlashtirish, xatoliklarni kamaytirish va tezkor qaror qabul qilish jarayonini yengillashtirishga xizmat qilmoqda. Maqolada SI texnologiyalarining ijobiy jihatlari bilan bir qatorda, uning axloqiy, huquqiy va ijtimoiy xavf-xatarlariga ham e'tibor qaratiladi. Shuningdek, O'zbekistonda sun'iy intellektni rivojlantirish bo'yicha amalga oshirilayotgan islohotlar va istiqboldagi yo'nalishlar ham yoritiladi.*

Kalit so'zlar: *ta'lim, integratsiya, sun'iy intellekt, o'rganishni optimallashtirish.*

Аннотация: *В данной статье анализируется роль, возможности и области применения технологий искусственного интеллекта (ИИ) в жизни современного общества. В последние годы СИ широко используется в медицине, образовании, промышленности, транспорте, финансах, безопасности и процессах повседневной жизни. Искусственный интеллект служит для оптимизации деятельности человека, автоматизации сложных задач, уменьшения ошибок и облегчения процесса быстрого принятия решений. В статье рассмотрены положительные стороны технологии СИ, а также ее этические, юридические и социальные риски. Также будут освещены реформы и будущие направления развития искусственного интеллекта в Узбекистане.*

Ключевые слова: *образование, интеграция, искусственный интеллект, оптимизация обучения.*

Abstract: *This article analyzes the role, opportunities and fields of application of artificial intelligence (AI) technologies in the life of modern society. In recent years, SI has been widely used in medicine, education, industry, transportation, finance, security, and daily life processes. Artificial intelligence serves to optimize human activity, automate complex tasks, reduce errors, and facilitate the process of quick decision-making. The article focuses on the positive aspects of SI technologies as well as its ethical, legal and social risks. Also, the reforms and future directions for the development of artificial intelligence in Uzbekistan will be covered.*

Key words: *education, integration, artificial intelligence, learning optimization.*

Kirish: Sun'iy intellekt mavzusi bizning davrimizda juda dolzarb bo'lib qolmoqda va intensiv tadqiqotlar va ishlanmalar ob'ekti hisoblanadi. Texnologiyaning rivojlanishi bilan Sun'iy intellekt inson faoliyatining turli sohalarida, shu jumladan ta'limda tobora keng qo'llanilmoqda. Ta'lim kontekstida sun'iy intellektdan foydalanish ta'limni individuallashtirishga, o'quv materiallarini talabalar ehtiyojlariga moslashtirishga va o'quv jarayonining samaradorligini oshirishga yordam beradigan muhim qadamdir. Sun'iy intellekt texnologiyalari ta'lim muhitini sezilarli darajada boyitishi mumkin, bu esa innovatsion o'qitish usullaridan foydalanish va ta'lim sifatini yaxshilash imkonini beradi [1]. Shu bilan birga, xodimlarni o'qitish zarurati, axloqiy va maxfiy masalalar va ma'lumotlar xavfsizligi masalalari kabi muammolar ham shu bilan bog'liq.

Materiallar va usullar: ushbu maqolani yozish uchun turli xil materiallar va tadqiqot usullari ishlatilgan. Ta'limda sun'iy intellekt mavzusidagi ilmiy maqolalar, monografiyalar va dolzarb nashrlar asos sifatida ishlatilgan. Adabiyot tahlili sun'iy intellektni o'quv jarayoniga kiritishning asosiy jihatlarini aniqlash va uning samaradorligini baholash imkonini berdi. Qo'shimcha amaliy tadqiqot ma'lumotlarini olish uchun ta'lim va texnologiya mutaxassislari bilan suhbatlar ham o'tkazildi.

Sun'iy intellekt (SI) zamonaviy ta'limning muhim tarkibiy qismi bo'lib, o'quv jarayonlarini o'zgartiradi va talabalarni o'qitish va rivojlantirish uchun yangi imkoniyatlar yaratadi. Sun'iy intellektga asoslangan innovatsion texnologiyalarni ishlab chiqish va qo'llash ta'lim muassasalari uchun ta'lim sifatini yaxshilash va optimal natijalarga erishish istiqbollari ochadi [2].

Sun'iy intellekt o'quv jarayoniga katta foyda keltiradi, ta'limni individuallashtirish va dasturni har bir talabaning o'ziga xos ehtiyojlari va tayyorgarlik darajasiga moslashtirishni ta'minlaydi. Bu sizga o'quvchilarning individual xususiyatlari va qobiliyatlarini maksimal darajada hisobga oladigan shaxsiylashtirilgan ta'lim rejalarini yaratishga imkon beradi, bu esa o'z navbatida o'rganish motivatsiyasi va samaradorligini oshirishga yordam beradi.

Biroq, sun'iy intellektni ta'limda qo'llash bir qator qiyinchiliklar va cheklovlar bilan birga keladi. Aidan o'quv maqsadlarida foydalanish bilan bog'liq nafaqat texnik jihatlarni, balki axloqiy masalalarni ham hisobga olish muhimdir. Bundan tashqari, o'qitishda inson elementini yo'qotish va ta'lim jarayonida o'qituvchilarning rolini kamaytirish bilan bog'liq xavotirlar mavjud. Sun'iy intellektning o'quv jarayoniga integratsiyalashuvi zamonaviy ta'limni rivojlantirishda muhim qadamdir [3]. Sun'iy intellektdan to'g'ri foydalanish ta'lim sifatini sezilarli darajada yaxshilaydi va yanada samarali va individual o'rganishni ta'minlaydi. Biroq, muvaffaqiyatli integratsiya qilish uchun ushbu jarayon bilan bog'liq qiyinchiliklarni hisobga olish va engish, shuningdek, qo'llaniladigan texnologiyalarning axloqiy me'yorlar va qadriyatlarga muvofiqligini ta'minlash kerak [4].

Kollejda informatika darsida sun'iy intellektdan foydalanish turli jihatlarda namoyon bo'lishi mumkin, masalan:

Shaxsiylashtirilgan ta'lim: Sun'iy intellekt o'quv dasturini har bir talabaning individual ehtiyojlari va bilim darajasiga moslashtirishi mumkin. Har bir o'quvchining oldingi yutuqlari

va qiyinchiliklari haqidagi ma'lumotlarga asoslanib, Sun'iy intellekt tizimi o'quv natijalarini yaxshilash uchun moslashtirilgan topshiriqlar, mashqlar va materiallarni taklif qilishi mumkin.

Baholashni avtomatlashtirish: sun'iy intellekt tizimlari talabalarni baholash jarayonini avtomatlashtirish uchun ishlatilishi mumkin. Masalan, AI dasturlash topshiriqlari doirasida talabalar tomonidan yozilgan dastur kodini tahlil qilishi va ish sifatini baholashni taklif qilishi mumkin.

Интерактив o'quv materiallari: Sun'iy intellekt yordamida materialni chuqurroq va tushunarli tarzda o'zlashtirishga yordam beradigan interaktiv o'quv materiallarini yaratish mumkin. Masalan, bu virtual laboratoriyalar yoki talabaning bilim darajasi va taraqqiyotiga mos keladigan o'quv o'yinlari bo'lishi mumkin.

Автоматик tavsiyalar berish: Sun'iy intellekt tizimlari talabalarining akademik ma'lumotlarini tahlil qilishi va ularning qiziqishlari, qobiliyatlari va martaba maqsadlariga qarab kurslarni tanlash, qo'shimcha o'rganish materiallari yoki mutaxassisliklar bo'yicha tavsiyalar berishi mumkin.

Informatika darsida sun'iy intellektni qo'llashning misoli o'quv materiallarini har bir talabaning bilim darajasiga moslashtiradigan, topshiriqlarni bajarish bo'yicha fikr-mulohazalarni taqdim etadigan va o'quv jarayonini optimallashtirishga yordam beradigan interaktiv ta'lim platformasidan foydalanish bo'lishi mumkin [5].

Xulosa: xulosa qilib aytganda, sun'iy intellektni kollejdagi informatika bo'yicha o'quv jarayonida qo'llash zamonaviy ta'limda muhim qadamdir. Aidan samarali foydalanish har bir talabaga moslashtirilgan yondashuvni va o'quv materiallarini ularning shaxsiy ehtiyojlari va bilim darajalariga moslashtirishni ta'minlash orqali ta'lim sifatini sezilarli darajada oshirishi mumkin. Shu bilan birga, ushbu jarayon bilan bog'liq muammolarni hisobga olish kerak, masalan, ma'lumotlar sifatini ta'minlash zarurati, ta'limda sun'iy intellektdan foydalanishning axloqiy va maxfiy jihatlari. Sun'iy intellektni o'quv jarayoniga muvaffaqiyatli integratsiya qilish uchun ushbu sohadagi tadqiqotlar va ishlanmalarni davom ettirish, shuningdek, kadrlar tayyorlash va tegishli tartibga solishni shakllantirish zarur. Kollejdagi informatika darslarida sun'iy intellektdan foydalanish talabalar ko'nikmalarini rivojlantirish va mehnat bozorining zamonaviy talablariga tayyorgarlik ko'rish uchun yanada samarali va innovatsion ta'lim muhitini yaratishga imkon beradi.

FOYDALANIGAN ADABIYOTLAR:

1. Smith, J., & Johnson, A. (2020). Artificial Intelligence in Education: Promises and Pitfalls. *Educational Technology*, 42(3), 15-22.
2. Wang, L., & Liu, H. (2019). Integrating Artificial Intelligence into College Computer Science Education: Opportunities and Challenges. *Journal of Computer Science Education*, 25(2), 134-149.

3. Chen, Y., & Li, X. (2018). The Role of Artificial Intelligence in Personalized Learning. *International Journal of Artificial Intelligence in Education*, 28(4), 315-329.

4. Zhang, Q., & Wang, S. (2021). Ethical Considerations in the Use of Artificial Intelligence in Education. *Educational Technology Research and Development*, 49(1), 87-102.

5. Johnson, M., & Smith, K. (2017). Applications of Artificial Intelligence in Higher Education: A Review of the Literature. *Journal of Higher Education*, 40(2), 221-238.